

ÚVOD

Rýchly a spoľahlivý prenos informácií je dnes jedným z kľúčových faktorov rozvoja ľudskej spoločnosti. Potreba výmeny informácií už presiahla miestny, národný, aj kontinentálny rozmer a má celosvetový charakter. Základným prostriedkom diaľkovej komunikácie sú dnes komunikačné siete.

Vývoj telekomunikačných sietí prešiel niekoľkými etapami a v súčasnosti je charakterizovaný snahou o jednotnú celosvetovú komunikáciu s identickými spojovacími, prenosovými a riadiacimi sieťovými prostriedkami. Množstvo existujúcich a funkčne odlišných sietí (telefónna sieť, rôzne formy dátových sietí, rýchle počítačové siete, ďalekopisná sieť, rozhlasová a televízna sieť) spôsobuje problémy pri ich vzájomnej komunikácii. Preto je ideálom jednotná univerzálna sieť, ktorá pomocou multimedialných terminálov dovolí všetky druhy komunikácií a služieb.

Rozvoj (a implementácia) komunikačných sietí sa až donedávna uberal dvoma cestami. Jednak to bola hlasová telekomunikačná sieť, ktorá dostala formu celosvetovej telefónnej siete a je dnes najrozšírenejšia verejná komunikačná sieť na svete. Druhou cestou sa rozvíjali dátové komunikačné siete, z ktorých vznikla celosvetová sieť Internet. Dlhú dobu sa dátové a hlasové siete rozvíjali paralelne a paralelne sa budovali v privátnom aj verejnom sektore.

V osemdesiatych rokoch však môžeme sledovať dve tendencie. Digitalizáciou telefónnej siete vzniká predpoklad pre prenos dát v hlasovej sieti, pretože sieť sa stala rýchlejšou a má vysokú mieru inteligencie. Digitalizáciou telefónnej siete najprv vzniká IDN - Integrated Digital Network a potom vyššie štádium ISDN - Integrated Services Digital Network - digitálna sieť integrovaných služieb. Táto sieť sa snaží integrovať maximálne množstvo služieb v jednej sieti. Výhodou takejto siete je, že jej chrbtovú kosť tvoria prenosové a spojovacie prestriedky telefónnej siete a tak je rozprestretá po celom svete. Zároveň však zefektívnením paketového prenosu v dátových sieťach vzniká predpoklad pre prenos časovo transparentných signálov, t.j. hlasu a videa v dátových sieťach.

Hlasová telekomunikačná sieť ISDN sa tak stáva vhodná pre prenos dátových signálov, ale dátové komunikačné siete dokážu prenášať hlasové signály. Bohužiaľ tieto prenosy neboli v tom čase efektívne, pretože siete pri svojom vzniku neboli navrhované pre univerzálne použitie. ISDN sieť používa synchronný prenosový mód (STM - Synchronous Transfer Mode), ktorý je vhodný pre signály v reálnom čase, ale nie je efektívny pre paketový prenos dát. Dátové siete stále používali pomerne veľký procesing spojený s paketovaním signálu a ochranou dát pri prenose a tak je problematický prenos rýchlych, časovo transparentných signálov. Na obidvoch stranách sa preto akceleroval výskum pre zvýšenie univerzálnosti siete.

Riešenie sa ako prvé objavilo v telekomunikačnej oblasti. Telekomunikačné firmy prezentovali nový prenosový mód ATM - Asynchronous Transfer Mode. Tento mód bol zadefinovaný ako štandard pre budovanie globálnej telekomunikačnej siete B-ISDN (Broadband Integrated Digital Network - širokopásmová ISDN). Táto sieť bola logickým pokračovaním ISDN. Na rozdiel od ISDN je to skutočne univerzálna sieť, pretože je vhodná pre prenos dátových aj hlasových signálov. Preto sme sa v minulosti s technikou ATM stretli hlavne v spojení so sieťou B-ISDN a prvé štandardy ohľadom ATM sa objavili na pôde CCITT (Medzinárodný štandardizačný orgán pre telekomunikácie, dnes ITU). ATM tu je štandardizované ako prenosový mód pre globálnu verejnú komunikačnú sieť.

Výhody ATM neunikli pozornosti výrobcov dátových sietí a tak sa začal intenzívny výskum implementácie ATM v lokálnych aj globálnych dátových sieťach. Výsledky na seba nenechali dlho čakať a technológia ATM sa stala budúcnosťou aj dátových sietí. Vývoj,

implementácia a hlavne štandardizácia privátnych dátových sietí je rýchlejšia ako u verejných sietí a tak vznikla zaujímavá situácia, kedy výrobcovia a prevádzkovatelia privátnych dátových sietí nemohli čakať na pomalý štandardizačný proces vo verejných sieťach. To malo za následok vznik organizácie ATM Forum, ktorá je dnes hlavným akcelerátorom štandardizačného procesu v oblasti privátnych ATM sietí. Bližšie informácie o vzťahu CCITT (ITU) a ATM Forum sú v časti knihy, ktorá popisuje ATM.

Hlavný problémom každej publikácie o ATM je dnes pravdepodobne existencia štandardov ITU aj ATM Forum, aj keď je evidentná snaha o ich zjednotenie. Ako už bolo povedané, ITU pracuje s názvom B-ISDN, ktorého základným módom činnosti je technológia ATM, zatiaľ čo ATM Forum používa priamo termín ATM. Zjednodušene by sme mohli povedať, že B-ISDN je termín používaný pre ATM vo verejných sieťach, zatiaľ čo v privátnych dátových sieťach hovoríme priamo o ATM. Bohužiaľ to nebude pravdou dlhú dobu, lebo zavedením ATM v globálnych WAN dátových sieťach, ktoré môžu mať verejný charakter, bude ATM používané aj pre verejné siete.

Je potrebné pripomenúť, že základné princípy ATM sú našťastie rovnaké pre všetky siete a tak je rozpor medzi B-ISDN a ATM často len terminologickým. Keďže prvý štandard ATM bol v dokumentoch ITU (CCITT), je v tejto publikácii často používaný termín B-ISDN. Vždy je v danom texte uvedené, či sa vychádzalo z podkladov ITU, alebo ATM Forum.